

De beschermde combinatie

Concurrentie is belangrijk. Afnemers zijn immers gebaat bij concurrentie. Het werkt lagere prijzen in de hand en doet als het goed is de kwaliteit van producten stijgen. Maar een bedrijf dat een ander bedrijf concurrentie aan gaat doen, moet de creativiteit van de ander in bepaalde gevallen wél respecteren. Dat gebeurt - zoals de 'keukenhanddoekenzaak' ook weer laat zien - natuurlijk lang niet altijd.

Mw.mr. M.C.H.I. van der Dussen

Recent troffen Hema en Blokker elkaar in de rechtszaal. Hema beschuldigde Blokker ervan dat het bedrijf op onrechtmatige wijze Hema concurrentie aandoet. Zoals bekend exploiteert Hema een keten van warenhuizen waarin zij huishoudelijke artikelen verkoopt. Een belangrijk kenmerk van Hema is dat zij vrijwel uitsluitend producten verkoopt die zij grotendeels zelf ontwikkelt. Hema heeft een eigen ontwerpafdeling voor de vormgeving van haar producten. Sinds september 2001 brengt Hema een collectie keukenhanddoeken op de markt die door een eigen ontwerper is ontworpen. Sinds 2004 bestaat die collectie uit handdoeken die aan de onder- en bovenkant een reliëf hebben van vijf dikke banen waartussen dunne banen zijn uitgespaard. De buitenste baan is daarbij extra dik, en ook aan de zij-

kanten van de handdoeken zit een baan. Deze handdoeken hebben een stalen oog en zijn verkrijgbaar in de kleuren aquablauw, limegroen, fuchsiaroze, zwart en ecru. Blokker exploiteert eveneens een keten van winkels waarin huishoudelijke artikelen worden verkocht. Volgens Hema is een bepaalde serie keukenhanddoeken van Blokker niet toelaatbaar. Deze handdoeken hebben aan de onder- en bovenkant een reliëf van vier banen waartussen drie dunne banen zijn uitgespaard. De buitenste baan is daarbij extra dik. Deze handdoeken hebben een stalen oog en zijn verkrijgbaar in de kleuren aquablauw, limegroen, fuchsiaroze, zwart en ecru. Kortom deze keukenhanddoeken lijken sprekend op die van de Hema.

De rechten van Hema

Hema claimt auteursrechten op haar keukenhanddoeken. Tevens is zij van oordeel dat Blokker jegens haar onrechtmatig handelt door haar keukenhanddoeken slaafs na te bootsen. Hema geeft daarbij aan dat zij een reputatie heeft op het gebied van vormgeving en kleurgebruik. Hema heeft eenvoud in vorm en helderheid in kleurgebruik hoog in het vaandel staan. Dat maakt de producten herkenbaar als Hema-producten.

Oordeel van de rechter

De rechter stelt allereerst vast dat Hema ten aanzien van de vijf door haar in het geding gebrachte keukenhanddoeken auteursrechten claimt op de combinatie van de kleurstelling, het patroon en de metalen ring. De rechter overweegt vervolgens dat het betoog van Blokker juist is dat op kleurgebruik en op gangbare technische elementen als een ring geen auteursrechten kunnen rusten. Echter, aldus de rechter, de combinatie van de drie genoemde onderdelen van het ontwerp creëert een eigen oorspronkelijk karakter en draagt het persoonlijk stempel van de maker. Dat wil zeggen de combinatie van de drie genoemde onderdelen maakt dat de keukenhanddoek van Hema beschouwd moeten worden als auteursrechtelijk beschermd werk. Vervolgens onderzoekt de rechter of Blokker met haar keukenhanddoeken inbreuk maakt

op de auteursrechten van Hema. Nadat de rechter heeft geconstateerd dat er tussen de keukenhanddoeken van Hema en die van Blokker verschillen bestaan, worden deze verschillen als gering gekwalificeerd. De kleurstelling, het reliëf en het stalen oog stemmen zó overeen dat "over het geheel genomen, gezegd kan worden dat de keukenhanddoeken van Hema en Blokker zo sterk overeenstemmen dat de totaalindruk dezelfde is". De gemiddelde consument, aldus de rechter, zal niet steeds de keukenhanddoeken van Hema naast die van Blokker te zien krijgen zodat het onderscheid nauwelijks te maken is. Geconcludeerd werd dan ook dat Blokker met haar keukenhanddoeken inbreuk maakt op de auteursrechten van Hema op haar keukenhanddoeken.

De veroordeling

Het vonnis van de rechter is streng. Blokker wordt er niet alleen toe veroordeeld om onmiddellijk de verdere handel in de keukenhanddoeken te staken en gestaakt te houden, Blokker moet Hema ook uitgebreid informeren - door middel van een door een register-accountant gecontroleerde en gewaarmerkte opgave - over haar leveranciers/producenten, de afnemers (voor zover dit geen consumenten zijn), ingekochte en geleverde aantallen, in- en verkoopprijzen, aanwezige voorraad, en de behaalde omzet en winst. Daarnaast moet Blokker haar hele voorraad keukenhanddoeken aan Hema afgeven ter vernietiging.

Tot slot

De op zich niet zo heel opmerkelijke uitspraak laat nog eens goed zien dat op een ogenschijnlijk zeer eenvoudig product auteursrechten kunnen worden geclaimd als de combinatie van elementen maar oorspronkelijk is. «

Mw. mr. M.C.H.I. van der Dussen (foto) is advocaat en partner bij CMS Derks Star Busmann te Utrecht, sectie Intellectuele Eigendom en Informatietechnologie

(e-mail: marcoline.vanderdussen@cms-dsb.com).